

To μετέωρο βήμα της λαϊκής Δεξιάς

Του **ΝΙΚΟΥ ΜΑΡΑΝΤΖΙΔΗ***

Mε το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, η αποκαλούμενη λαϊκή Δεξιά, το τμήμα δηλαδή εκείνο του πολιτικού κόσμου που συνδέεται περισσότερο με τις αξίες και την πολιτική κουλτούρα των λαϊκών στρωμάτων του συντηρητισμού, βρέθηκε στο προσκήνιο των πολιτικών εξελίξεων. Δεμένη με την έννοια της πατρίδας και του έθνους, εχθρική απέναντι στη δυτική πολυπολιτισμική κουλτούρα, επιφυλακτική έναντι της ελεύθερης αγοράς και κάποιες φορές με ροπή στον αυταρχισμό, η λαϊκή Δεξιά έκανε δυναμική εμφάνιση στα συλλαλητήρια για το Μακεδονικό.

Υποστηρίζομενοι από την Ορθόδοξη Εκκλησία (ιδιαίτερα τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο) και από μια ευρεία κοινωνική βάση (αγροτικοί πληθυσμοί, πλικιωμένοι και θρησκευόμενοι), συνεπικουρούμενοι από τις επικοινωνιακές τους αρετές, οι εκφραστές της λαϊκής Δεξιάς διαμόρφωσαν αρκετά γρήγορα ένα διακριτό ύφος εύκολα αναγνωρίσιμο.

Παρά τις όποιες διαφορές τους, οι πολιτικοί αυτού του χώρου έχουν

κοινό παρονομαστή ένα λόγο που απευθύνεται πρωτίστως στο συγκινητικό υπόβαθρο, στην «ψυχή» των συντηρητικών πολιτών της μεταψυχοπολεμικής εποχής. Τόσο σε θέματα θρησκευτικής όσο και εθνικής ταυτότητας η λαϊκή Δεξιά εξέφρασε τον αμυντικό εθνικισμό του ελληνικού εθνολαϊκισμού. Στα μάτια της το ελληνικό έθνος είναι διαρκώς απειλούμενο και βάλλεται πανταχόθεν. Η βασική απειλή, βέβαια, θεωρείται πως εκπορεύεται από τις δυτικές αξίες του κοσμοπολιτισμού και της πολυπολιτισμικότητας. Προκειμένου να αναχαιτισθούν οι απειλές εναντίον της πατρίδας και να αναδειχθεί ξανά η εθνική μας κληρονομία, η λαϊκή Δεξιά πρόκρινε έναν αγώνα εθνικής εγρήγορσης, μια πολιτισμική σταυροφορία προς το εσωτερικό και μια «ασυμβιβαστή» εξωτερική πολιτική. Κάπιας έτσι τα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας, την αναγραφή του θρησκεύματος στις αστυνομικές ταυτότητες και τα εξωτερικά θέματα ήρθαν στο κέντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης στη δεκαετία του '90 και του 2000.

Στα ζητήματα της οικονομίας η λαϊκή Δεξιά χαρακτηρίστηκε από τη λογική, ούτε σοσιαλισμός ούτε νεοφιλελευθερισμός. Με αναφορά σε ιδεολογικά εργαλεία του '70, στον καραμανλικό ριζοσπαστικό φίλελευθερισμό, οι εκπρόσωποι αυτού του χώρου αναγόρευσαν την εμπλοκή του κράτους στην οικονομία σε γεγονός θεμελιώδους σημασίας. Το πατερναλιστικό και πελατειακό κράτος αποκλήθηκε «φιλολαϊκή πολιτική» και κάθε συντεχνιακή ρύθμιση συνδέθηκε με την έννοια της κοινωνικής προστασίας. Είναι αλλοθεία, πως οι εκπρόσωποι της λαϊκής Δεξιάς στο Κοινοβούλιο αναδειχθήκαν σε πρωταθλητές στην εξυπρέτηση των «δικών τους παιδιών».

Παρά τη δυναμική παρουσία της λαϊκής Δεξιάς στον πολιτικό στίβο και την επιρροή της τόσο εντός όσο και εκτός της Νέας Δημοκρατίας, τα τελευταία χρόνια, η κρίση ανέδειξε τις αντιφάσεις και τα όριά της. Οι πιο γνήσιοι εκφραστές της κουβαλούν το στίγμα του λαϊκιστή, ενώ οι «αποστάτες» κατηγορούνται ως πολιτικάντες

γιατί έταξαν πολιτικές που εγκατέλειψαν στη συνέχεια. Είναι αλλοθεία, πως για κάποιους από τους εκπροσώπους της λαϊκής Δεξιάς, τα συλλαλητήρια για το Μακεδονικό και τις «ταυτότητες», όπως και οι αδιάλλακτοι αγώνες εναντίον του Μνημονίου, αποτελούν παρελθόν που θα προτιμούσαν να μη θυμάται κανείς.

Στις μέρες μας, η λαϊκή Δεξιά δείχνει ξεπερασμένη, υποκριτική και ενίστε γραφική. Επιπλέον, υφίσταται την εκλογική πίεση της εξτρεμιστικής Χρυσής Αυγής, που κερδίζει νεανικές ψήφους με το οπλοστάσιο της αντισυστημικότητας. Η αποτυχία της εκτός Νέας Δημοκρατίας λαϊκής Δεξιάς στις ευρωεκλογές (Καμμένος, Νικολόπουλος, Ψωμάδης, Ζώνης κ.ά.) υπόρετε αξιοσημείωτη.

Ποιο είναι, λοιπόν, το μέλλον της; Αν δεν θέλουν να καταντήσουν τσαρλατάνοι λιανοπωλητές μαγικών λύσεων, οι εκπρόσωποι της πρέπει να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο δρόμους: είτε αυτόν του νεοσυντηρητισμού είτε της άκρας Δεξιάς. Η πρώτη επιλογή, ας την ονομάσουμε «θατσερική», υποδηλώνει πως θα εγκαταλείψουν,

έστω σταδιακά, τον κρατισμό διατηρώντας κατά τα άλλα το βασικό αξιακό τους σύστημα αναλλοίωτο. Ο θατσερικός δρόμος είναι ουσιαστικά ο μόνος ρεαλιστικός δρόμος για την ελληνική Δεξιά καθώς θα της επιτρέψει να περισσώσει την απλότητα της σ' ένα σημαντικό μέρος του ακροατηρίου της χώρις να το εξαπατά με κρατικιστικές ψευδαισθήσεις και έτσι να γίνεται αφερέγγυα. Ο άλλος δρόμος, ο ακροδεξιός, σημαίνει ουσιαστική αποχώρηση από την καθιερώμενη και αποδεκτή πολιτική σκηνή και υιοθέτηση μιας αντιευρωπαϊκής και εθνικιστικής ατζέντας.

Ο, τι κι αν συμβεί στο μέλλον, η εποχή που οι εκπρόσωποι της λαϊκής Δεξιάς μπορούσαν να λανσάρουν τον εαυτό τους ως φιλολαϊκούς διαχειριστές με δανεικά έχει πλέον παρέλθει.

* Ο κ. Νίκος Μαραντζίδης είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Καρδού στην Πράγα και στο Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας.